

Література

1. **История** экономических учений / под ред. В. Автономова и др. – М. : ИНФРА-М, 2006. – 784 с. 2. **Кеворков В. В.** Практикум по маркетингу / В. В. Кеворков, Д. В. Кеворков. – М. : КНОРУС, 2008. – 544 с. 3. **First Insights Into Business.** Sue Robbins. Student's Book. – Longman, 2004. – 175 p. 4. **New Insights Into Business.** Graham Tullis and Tonys Trappe. Longman. 5. **English** for International Tourism. Course Book. Miriam Jacob and Peter Strutt. – Longman, 2007. – 127 p.

Автор статті, аналізуючи сучасні матеріали з викладання англійської мови для менеджерів-економістів, розглядає міжнародну англійську як спосіб індоктринації нових концептів професійного менталітету. Обговорено вербальні основи організаційної культури, засіб збагнення відмінностей між організаційними культурами й менталітетами. Розглянуто лінгводидактичні основи формування професійного мислення економіста-менеджера в нових умовах.

Ключові слова: мова для спеціальних цілей, міжнародна англійська, концепти, менталітет, менеджмент.

Автор статьи, анализируя современные материалы по преподаванию английского языка для менеджеров-экономистов, рассматривает международный английский как способ индоктринации новых концептов профессионального менталитета. Обсуждаются вербальные основы организационной культуры, средство постижения различий между организационными культурами и менталитетами. Рассматриваются лингводидактические основы формирования профессионального мышления экономиста-менеджера в новых условиях.

Ключевые слова: язык для специальных целей, международный английский, концепты, менталитет, менеджмент.

The article discusses modern materials used to improve the level of language competence of the students specializing in management and economics. The language under study – English – is regarded as the means of formation of professional culture. The relevant verbal aspects of organization culture are discussed. The topics are enumerated, the differences of discourses are looked at in connection with translation and interpretation skills. Also discussed are the professional dictionaries containing units of professional discourse. All these materials and ideas underlying the concept of professional foreign language training for the economist help create new business culture in our society and assess the differences between national organization cultures.

Keywords: language for professional purposes, international English, concepts, mentality, management.

Стаття надійшла до редакції 15.11.2013 р.

Прийнято до друку 23.11.2013 р.

Рецензент – к.філол.н., доц. Унукович В. В.

УДК 821.112.2'366(09)

Н. В. Володіна

ЗВУКОНАСЛІДУВАЛЬНІ ДІЄСЛОВА СЕРЕДНЬОВЕРХНЬО-НІМЕЦЬКОГО ТА НОВОВЕРХНЬОНІМЕЦЬКОГО ПЕРІОДІВ

Фоносемантика є однією з найактуальніших проблем сучасної психолінгвістики, що стверджує себе на стику фонетики, семантики й лексикології. Предметом вивчення фоносемантики є звукозображальна система мови, що підкреслює зв'язок між звуком і значенням. Як складне, багатопланове, комплексне явище, фоносемантика

розглядається з найрізноманітніших позицій та в найрізноманітніших аспектах. Так, фоносемантичні явища досліджуються в процесах звуконаслідування, звукосимволізму та в поєднанні із синестезією.

Об'єктом нашої розвідки є функціонування структурно-семантичних одиниць у процесі формування мовленнєвої компетенції.

Предметом дослідження є аналіз звуконаслідувальних дієслів (далі – ЗД) в ономастичному та семасіологічному планах німецької мови.

Мета полягає в комплексному і всебічному аналізі ЗД у німецькій мові (у різні періоди його існування, а саме в середньовіснійнімецькому (СВН) і в нововіснійнімецькому (НВН)).

Середньовіснійнімецькою мовою (СВН) є мова населення Південної і Середньої частин Німеччини, що існувала у формі територіальних діалектів. Вони датуються по-різному, в основному з 1050 по 1500 р., а за періодизацією, прийнятою в останні десятиліття, – з 1050 по 1350 р. Середньовіснійнімецька мова цікава не тільки своєю лексикою, що відображає нову ідеологію і культуру, але й тим, що багато процесів словотворення було зафіксовано саме в цей період [1, с. 75].

Вивченням проблем фоносемантики, явища звукового символізму займалися такі зарубіжні науковці (лінгвісти, філософи, психологи, психолінгвісти): Г. Лейбніц, Й. Гердер, В. Гумбольдт, В. Вундт, Г. Пауль, К. Бюлер, Д. Вестерман, Ш. Баллі, В. Скалічка, О. Есперсен, Б. Малмберг, Д. Ферс, С. Ульман, Е. Партрідж, Х. Марчанд, Е. Сепір, І. і М. Тейлори, Л. Блумфілд, Д. Болінджер, Р. Якобсон, З. Ертель, Г. Германн, Г. Мюллер, А. Зіберер, А. Дебруннер, В. Мюс, Ж. Петерфальві.

Вітчизняна психолінгвістика у сфері дослідження й вивчення фоносемантичних явищ представлена іменами М. Панова, А. Штерн, О. Журавльова, О. Леонтева, Б. Журковського, О. Журинського, Є. Поливанова, В. Солнцева, Д. Шмельова, О. Газова-Гінзберга, В. Левицького, В. Шаховського, В. Вороніна, В. Панфілова, В. Русанівського, О. Пузирьова, О. Михальова.

Поряд з лексичним і граматичним значенням ученими визначається фонетичне значення, що вказує на змістовність мовної форми на фонетичному рівні, де змістом, значеннєвістю фонетичної форми є символіка звуків мови. Як відомо, фоносемантика – наука, що вивчає зв'язок між звуком і значенням. Нами досліджується семантичне значення звукових одиниць у німецькій мові і тим самим вивчається взаємозв'язок між формою і змістом мовного знака [2, с. 12].

Ми розглядаємо звукозображувальний процес у комплексі, включаючи звуконаслідувальні і звукосимволічні явища. Цю роботу присвячено розвідці деяких питань фоносемантичних властивостей мовних одиниць німецької мови, зокрема звуконаслідувальних дієслів.

Під ЗД розуміють особливі номінативні мовні одиниці, що утворюються в процесі пізнання навколишньої дійсності, але на відміну від інших знаків, що включають чуттєвий елемент пізнання, який знаходить безпосередній вираз у їх фонетичній формі. Наприклад: нім. *'klacken'*, 'клатати'.

Упродовж усієї історії лінгвістики простежується існування ідеї про те, що звуки мови змістовні самі по собі, і ця змістовність відповідає значенням слів [3, с. 2]. Будь-яка форма містить у собі деяку інформацію, і в цьому сенсі беззмістовних форм взагалі немає. Але коли говорять про змістовність форми знаку, то мають на увазі таку її змістовність, що порівнюється зі значенням знаку. Найбільш повний і послідовний вираз ідеї змістовності звукової форми мовного знаку знайшла в розгляді психолінгвістичного феномена символіки звуків мови. На цей час накопичено безліч спостережень, які дозволяють розглянути ще один аспект семантики мовного знаку, а саме: фонетичне значення.

Звук, який вимовляється, – це не тільки коливання повітря, але й результат руху органів мовлення. У поєднанні з іншими звуками він виступає як матеріальний,

чуттєво-сприймальний засіб закріплення й вираження думки. Саме значення забезпечує слову єдине розуміння його всіма членами конкретного мовного колективу, що відносять це слово до одного й того самого денотата (об'єкта позначення). Значення є зазвичай «відношення знака до того, чим він є, що існує в нашій свідомості» [4, с. 10].

За літературною енциклопедією, звуконаслідування (ономатопея) – це слова, основою яких є спроба передачі будь-якого не членованого звукового комплексу, імітуючи немовний звук, фонетичними засобами даної мови.

Природні звуки навколишнього середовища, до яких належать крики тварин, птахів, звуки фізіологічного характеру, які вимовляє людина, можуть бути зображені за допомогою слів. Вони будуються на основі фонетичної системи кожної даної мови, за інвентарем фонем, який йому властивий. Але звуконаслідування не є абсолютною копією позамовного звучання. Звуконаслідування відтворює денотат певною мірою приблизно. Дослідник В. С. Скалічка зазначає, що переважну більшість звуконаслідувальних слів можна звести до так званої «ономатопейтичної одиниці», яка є «фіктивним відтворенням звуків реального світу» [5].

Психологи відзначають, що за останні півстоліття в людини сформувалося якісно нове акустичне середовище. Людина, яка живе на межі ХХ і ХХІ століть, чує не тільки звук грому, шелест листя і шум дощу – її оточує цілий світ нових звуків, народжених сучасною цивілізацією.

Як відомо, про багатство навколишнього світу людина дізнається завдяки п'яти зовнішнім органам чуття. Для опису даних відчуттів у мові є спеціальні лексичні одиниці. Значне місце в цій групі займають дієслівні лексеми, що передають процес звучання. Вивчення лексики, що позначає звуки, представляє значний інтерес, оскільки звук є важливим елементом об'єктивної реальності, даної нам у відчуттях, а вживання слів, що позначають різні звуки, характеризується високою частотністю в мові й мовленні.

Дослідження лексики ЗД є важливим як у практичному, так і в теоретичному планах, оскільки воно ставить низку проблем у сфері мовної номінації, вмотивованості лінгвістичного знака і його функціонування в процесі мовленнєвого спілкування. ЗД як особлива мікросистема в мовній системі німецької мови відрізняється структурно-семантичними особливостями й своєрідністю, що зумовлені їх денотативною співвіднесеністю й вмотивованістю. Питання вивчення структурно-семантичних особливостей ЗД набуває значення у зв'язку з необхідністю обґрунтування їх внутрішньосистемних відносин.

Матеріалом для дослідження ЗД у СВН слугувала суцільна вибірка в кількості 233 одиниць зі словників М. Лексера «Mittelhochdeutsches Handwörterbuch» у трьох томах і одностомного «Mittelhochdeutsches Taschenwörterbuch».

Аналіз структури ЗД у цей період розвитку мови дозволяє виділити такі моделі:

- 1) кореневі;
- 2) суфіксальні;
- 3) префіксальні.

Кореневі ЗД представлені 183 одиницями, що складає 55,6%. Наприклад: *bullen* <*bellen*> 'гавкати'; *klaffen* <*klappern*> 'гуркотіти, гриміти'.

Суфіксальні моделі представлені такими суфіксами: -el(n), -z(en), -er(n), -s(en), -ier(en). Кількісна характеристика даних суфіксів розподілилася в цей період таким чином:

- el(n): 10,6% (35 ЗД) типу *zwiseipeln* <*flüstern*> 'шепотіти';
- z(en): 8,8% (29 ЗД) типу *phächzen* <*fauchen*> 'фиркати';
- er(n): 8,2% (27 ЗД) типу *kittern* <*kichern*> 'хихикати';
- s(en): 4% (13 ЗД) типу *phnausen* <*schnauben*> 'сопіти';
- ier(en): 3,3% (11 ЗД) типу *zwitzieren* <*zwitschern*> 'цвірчати'.

Префіксальні ЗД утворюються за участю наступних префіксів:

er-: 6,7% (22 ЗД) типу *erbellen* <brüllen> ‘бурчати’;
be-: 2,1% (7 ЗД) типу *bemurmeln* <murren> ‘бурчати’;
ver-: 0,3% (один ЗД) типу *vergellen* <Ausklungen lassen> ‘відбриніти’.

Найбільш продуктивними виявилися кореневі ЗД, оскільки редукція голосних цього періоду в ненаголошеній позиції призвела до усунення відмінностей між окремими класами дієслів не тільки в плані виразу семантики, але і в плані зникнення суфіксальних ознак взагалі, оскільки всі дієслова в цей період отримують закінчення *-en* [1, с. 75]. Але це водночас сприяло активізації процесів, що призвели до виникнення й подальшого розвитку нових суфіксів, що були чіткіше структурованими.

Дієслівний суфікс **-el(n)** сходиться до давньоверхньонімецького (ДВН) **-alphn**. У середньоверхньонімецький період суфікс **-el(n)** стає продуктивнішим. Але найбільшої продуктивності він набуває лише в кінці давньоверхньонімецького і середньоверхньонімецького періодів. Дієслова на **-el(n)** були вмотивовані дієсловами на **-en**. Наприклад:

СВН. *klingelen* <einen Klang geben> ← <klingen> ‘дзвеніти’.

Цей період також представлений ЗД з ізольованими лексемами типу: *hiulen* <heulen> ‘вити’; *wispeln* <lispeln> ‘шепотіти’; *ratteln* <lärmen> ‘шуміти’.

Можна порівняти ЗД з аналогічними ізольованими суфіксами у нововірхньонімецькому періоді (НВН): *bammeln* ‘дзвонити (як дзвін)’; *bimmeln* ‘бринькати’; *pladdern* ‘лити (про дощ)’. У семантичному відношенні дієслова на **-el(n)** позначають повторювану дію.

Слід зазначити, що серед ЗД (СВН періоду) зустрілося лише одне дієслово з суфіксом **-ch**: *snarchen* <schnarchen, schnauben> сопіти.

У зазначений період існували лише поодинокі дієслова з цим суфіксом.

Дієслівний суфікс **-z(en)** сходиться до ДВН **-azzen**, який розвинувся з готського **-atjan**. Середньоверхньонімецька редукція призводить до ослаблення голосного, і до кінця СВН суфікс набуває форми **-z(en)**. Умотивованою основою можуть іноді виступати вигуки: *achzen* <ächzen> ‘стогнати’ ← *ach*; *juchezen* <jauchzen> ‘тріумфувати’ ← *juch*; *wächzen* <schreien> ‘кричати’ ← *woch*.

До ізольованих лексем зараховуються ЗД, що позначають голоси птахів, тварин: *gagzen* <gackern> ‘кудкудакати’; *grogezen* <heulen> ‘вити’.

Деякі ЗД придбали суфікс **-s** лише в НВН. Порівняйте: СВН *klecken* ‘забруднювати’; НВН *kleck-s-en* ‘забруднювати’; СВН *kneipen* ‘клацати’; НВН *klip-s-en* ‘клацати’; СВН *mucken* ‘бурчати’; НВН *muck-s-en* ‘бурчати’; СВН *plumpfen* ‘бултихнутися’; НВН *plump-s-en* ‘бултихнутися’.

У деяких випадках свн суфікс **-z** перейшов у нововірхньонімецький у суфікс **-tsch**: СВН *klackezen* ‘плескати’; НВН *klatschen* ‘ляскати’.

Суфікс **-er(n)** як словотворчий формант існував уже у ДВН у формі **-arph**. Дієслова з цим суфіксом у СВН є найуживанішими. У цьому сенсі слова суфіксальні ЗД позбавлені бази деривату, оскільки їх умотивованість пов'язана з акустичними характеристиками. Як у СВН, так і в НВН дієслова із суфіксом **-er(n)** позначають повторювані рухи або шуми: СВН *smetern* ‘гуркотіти’; НВН *klappern* ‘гуркотіти’; СВН *gegern* ‘кудкудакати’; НВН *gackern* ‘кудкудакати’; СВН *kittern* ‘хихикати’; НВН *kichern* ‘хихикати’; СВН *snatern* ‘крякати’; НВН *schnattern* ‘крякати’.

Дієслова на **-ier(en)** потрапляють у німецьку мову у XII столітті. У СВН період цей суфікс мав кілька графічних варіантів: *-iren*, *-eren*, *-eiren*, *-eeiren*. Але наприкінці цього періоду форма *-iegen* стає домінуючою. Серед ЗД із таким суфіксом було зафіксовано 11 одиниць. Наприклад: СВН *timpelieren* <klingen> ‘дзвеніти’; СВН *zwitzieren* <zwitschern> ‘цвірчати’.

Семантична характеристика ЗД середньоверхньонімецького періоду визначається широким різноманіттям. Серед них виокремлюються такі смислові групи ЗД:

1) ЗД, що позначають звуки, які з'явилися в результаті взаємодії предметів, субстанцій тощо;

2) ЗД, що позначають звучання;

3) артикуляційно-емоційні ЗД;

4) ЗД, що позначають мовленнєву діяльність людини;

5) ЗД, що позначають звуки тваринного світу.

Кожна з цих груп має певні типові значення.

До **першої групи** увійшли 149 одиниць (43,5%). Типовими значеннями ЗД цієї змістової групи є: 'стукати', у словнику М. Лексера ЗД з цією семантикою зазвичай тлумачаться через дієслово <klopfen>. Сюди увійшли, зокрема, такі дієслова: *bozeln, klocken (klucken), tupeln, tummern (tumern)*; 'гуркотіти', 'гриміти' зі словарним тлумаченням <klappern>. Наприклад: *kleppern, klepfern, raffeln, swatern*; 'скребти' <scharren> типу *schaben, scherfeln, zaspeln*; 'тріщати, потріскувати' <knistern> типу *knellen, krecken, sungeln (sunkeln)*.

Другу групу склали 10,8% (37 ЗД). Для цих ЗД характерними є такі значення: 'звучати' <schallen> типу *guften (guffen), hellen, klaffen, klönzen, tiuten, tösen*; 'гриміти (про грім)' <donnern> типу *dönen (dunen), doneren*; 'дзвеніти' <klingen> типу *gellen, klenken, lomen, timpelieren*.

Третю групу налічує 23% (79 ЗД). Серед них типовими лексичними значеннями є: 'тріумфувати' <jauchzen> типу *jächezeln, jäwen, jäwezeln*; 'стогнати' <stöhnen> типу *achen (achzen)*.

Четверта група ЗД, що позначає мовленнєву діяльність людини, виявилася нечисленною – 3,8% (13 ЗД). У ній зустрічаються такі типові значення: 'шепотіти' <flüstern, zischeln> типу *lispeln, sifflern, zispeln*; 'базікати' <plappern> типу *quitteln, smetern, snarren, snateren, trateren*.

П'ята група цього періоду представлена ЗД, що відтворюють звуки тваринного світу. У кількісному відношенні цю групу представляють 17,8% (61 ЗД). Типові дифініції ЗД цієї групи репрезентовані такими значеннями: 'гавкати' <bellen> типу *baffen, bullen (bällen), grinden*; 'кудкудакати' <gackeln, gackern> типу *gagen (gagern), ganzen*; 'іржати' <wiehern> типу *renscheln, weien (weigen), wihlen*.

Шоста група представлена ЗД, семантика яких не дозволяє віднести їх до жодної з них. Ця остання група ЗД складала 0,8% (4 ЗД): *ballen* <zu einem Laut werden> 'ставати звуком'; *kroieren* <schreien, den Schlachtruf erheben> 'підіймати войовничий клич'; *schnodelen* <durch die verstopfte Nase den Atem einziehen oder ausstoßen> 'сопіти'; *löten* <laute von sich geben> 'видавати звуки'.

Поділ за семантичними значеннями ЗД не завжди чіткий, оскільки деякі з них за своїм значенням можуть бути віднесені водночас до кількох груп. Наприклад, дієслово *hönen* <heulen> можна віднести як до третьої групи 'вити (про людину)', так і до п'ятої 'вити (про тварин)'.

Згідно з проаналізованим фактичним матеріалом за методом суцільної вибірки загальна кількість ЗД з урахуванням лексико-семантичних варіантів складала 343 одиниці.

Аналізуючи середньовісній та нововісній періоди, можна констатувати, що найбільш продуктивним способом словотворення у СВН є кореневий, він становить 55,4%. Суфіксальний спосіб найбільш продуктивно представлений у НВН – 40,6%. За префіксальним способом ЗД найбільш поширені у НВН. Він становить 16,3%.

Отже, явище фоносемантизму – одне з найскладніших явищ сучасної психолінгвістики, що знаходить експериментальне підтвердження й психолінгвістичне, статистичне обґрунтування. Значущість звука розглядається від утворення звуку в природі до значеннєвої функції звуків музики, поезії, літератури та встановлення існування значеннєвого мовного звука (звукосимволізму).

Фоносемантичні явища досліджуються в процесах звуконаслідування, звукосимволізму та в поєднанні із синестезією. Поряд з лексичним і граматичним значеннями визначається фонетичне значення, що вказує на змістовність мовної форми на фонетичному рівні, де змістом, значеннєвістю фонетичної форми є символіка звуків мови.

ЗД є однією з найскладніших у лексико-семантичному відношенні груп слів німецької мови (251 од.).

На відміну від інших номінативних знаків мови ЗД включають чуттєвий, а саме слуховий, елемент пізнання, що знаходить своє безпосереднє вираження у фонетичній структурі слова. Таким чином, поняття «звуконаслідувальний» для ЗД зумовлене наявністю фонетичної вмотивованості, яка характеризується різними способами імітації.

ЗД існували вже в середньовіснійнімецькій мові й налічували 329 одиниць. Кількісна перевага ЗД цього періоду над ЗД в нововіснійнімецькій мові пояснюється, зокрема, тим, що німецька мова в СВН період ще повністю не сформувалася як єдина літературна національна мова й тому представлена різноманіттям форм написання одного й того самого слова.

У структурному відношенні середньовіснійнімецькій та нововіснійнімецькій звуконаслідувальні дієслова мають такі способи утворення: кореневі ЗД; суфіксальні ЗД; префіксальні ЗД. Як у середньовіснійнімецькій, так і в нововіснійнімецькій мові за кількістю переважають кореневі ЗД. Необхідно наголосити, що у НВН періоді зареєстрована більша кількість префіксальних ЗД порівняно з СВН. У середньовіснійнімецькій мові, яка характеризується, зокрема, становленням системи словотворення, у дериваційному процесі ЗД були презентовані лише 3 префікси (be-, er-, ver-). У нововіснійнімецькій мові набір префіксів у ЗД набагато ширше (7 префіксів: ab-, an-, auf, - be-, be-, er-, um-, ver-).

Основними способами словотворення ЗД німецької мови є: суфіксальний, префіксальний, конфіксальний (префіксально-суфіксальний). Але найбільш уживаними були суфіксальний і префіксальний способи. Крім того, сучасні німецькі ЗД утворюються від корневих компонентів (так звані кореневі ЗД). У німецькій мові найпродуктивнішими є кореневі ЗД.

За семантичною характеристикою німецькі ЗД нараховують п'ять загальних змістовних груп. У сучасній німецькій мові найбільш продуктивними виявилися ЗД, що позначають звуки, утворені в результаті взаємодії предметів, субстанцій (понад 34% або 85 од.) типу *klopfen* 'стукати'. Малопродуктивними виявилися ЗД, що позначають мовленнєву діяльність людини типу *plappern* 'базікати'.

Серед німецьких ЗД зафіксовано три змістовні групи, а саме:

- ЗД, що характеризують абстрагування об'єкта або самого суб'єкта за допомогою дії, указаної кореневим дієсловом (*abdonnern* 'з гуркотом від'їжджати');
- ЗД, що позначають імперативну діяльність однієї людини на іншу (*anheulen* 'накинутися на когось з ревом');
- ЗД, що характеризують спосіб наближення до чогось, когось (*anrattern* 'наближатися з великим шумом, тріском').

Здійснюється об'єктивне й суб'єктивне вивчення звукозображальності (або фонетичної вмотивованості) корневих приголосних фонем.

Таким чином, можна стверджувати, що середньовіснійнімецький період є важливим етапом у розвитку структури дієслівної лексики звуконаслідувальних дієслів. **Тематика подальших досліджень** буде присвячена аналізу залежності цих слів від частотного, морфологічного, стилістичного і семантичного потенціалів

Література

1. Юханов А. С. Глагольная суффиксация в средневерхненемецком языке /

А. С. Юханов // ТЯЗ. – 1998. – С. 75. **2. Винокур Р. М.** Избранные работы по русскому языку / Р. М. Винокур. – М. : Наука, 1959. – С. 129 – 145. **3. Аванесов Н. П.** Русская литературная и диалектальная фонетика / Н. П. Аванесов. – М. : Просвещение, 1974. – С. 98 – 102. **4. Степанов Ю. С.** Основы общего языкознания / Ю. С. Степанов. – М. : Наука, 1975. – С. 49 – 58. **5. Скаличка В. С.** Исследование звукоподражательных выражений / В. С. Скаличка. – М. : Наука, 1967. – 296 с. **6. Lexer M.** *Mittelhochdeutsches Handwörterbuch* / M. Lexer. – 3Bde. S.Hirzel Wissenschaftliche Verlagsgesellschaft. – Stuttgart, 1992. **7. Lexer M.** *Mittelhochdeutsches Taschenwörterbuch* / M. Lexer. – S. Hirzel Verlag, Leipzig, 1956.

Статтю присвячено дослідженню фоносемантичних явищ німецької мови в процесах звуконаслідування та звукосимволізму, зокрема аналізуються звуконаслідувальні дієслова в ономастичному та семасіологічному аспектах у середньовіснійнімецькому та нововіснійнімецькому періодах.

Ключові слова: звукосимволізм, звуконаслідувальні дієслова, фоносемантика, фонетичні засоби, сигніфікат, денотат.

Статья посвящена исследованию фоносемантических явлений немецкого языка в процессах звукоподражания и звукосимволизма, в частности анализируются звукоподражательные глаголы в ономастическом и семасиологическом аспектах в средневерхненемецком и нововверхненемецком периодах.

Ключевые слова: звукосимволизм, звукоподражательные глаголы, фоносемантика, фонетические средства, сигнификат, денотат.

This article is devoted to research of phonosemantic phenomena in German language in processes of sound succession and sound symbolism. It analyses sound succession verbs in onomastic and semasiological aspects in Middle High German and New High German periods.

Keywords: sound symbolism, sound succession verbs, phonosemantic, phonetic methods, significate, denotate.

Стаття надійшла до редакції 08.11.2013 р.

Прийнято до друку 23.11.2013 р.

Рецензент – д.філол.н., проф. Будівський П. О.

УДК 659.3:4;1+3+80;801;803.0;803.1;808.2;155.5:4;80:84+71

М. Р. Желтухина

КУЛЬТИВИРОВАНИЕ ФОБИЙ В МЕЖКУЛЬТУРНОМ ПРОСТРАНСТВЕ ЧЕРЕЗ СМИ

Проблема изучения феномена страха является одной из актуальных проблем современности. В XX – XXI веках она рассматривается в междисциплинарном аспекте с привлечением наработок в различных областях научного знания: в лингвистике, литературоведении, психологии, психиатрии, физиологии, социологии, политологии, философии, религиоведении и др. Страх как эмоция, проявляющаяся в ситуациях угрозы биологическому или социальному существованию человека, направлен на источник действительной или воображаемой опасности, т.е. появляется при ее предвосхищении. От характера угрозы зависит вариативность интенсивности и специфики переживания страха (фобии) от опасения, боязни, испуга до ужаса. Страх, достигая силы аффекта (панический страх, ужас), способен навязывать стереотипы поведения, в т. ч. речевого (бегство, оцепенение, вербальная и невербальная защитная агрессия). Фактический материал наглядно демонстрирует, что современный медиа-